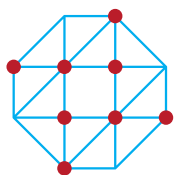
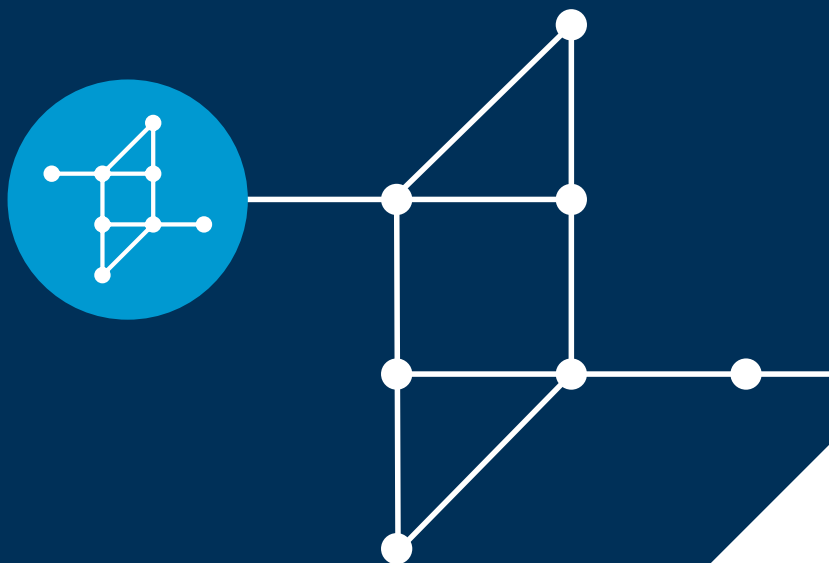

Goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT

Podcast als didactische werkvorm

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

Goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT

Zone Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT, zone Faciliteren en professionaliseren van docenten & werkgroep Digitaal onderwijs in praktijkvaardigheden.

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

Auteurs

Hester Otter, Annemarie Sulman, Vera de Vries, Mirjam Winkelmolen (Avans).

Met dank aan Nico Boot, Sjieuwke Dankert, Thys de Haan, Jacob Hiemstra, Ysbrand Hoetjes, Hans Hummel, Haje Jukema, Marijke Leijdekkers, Ellemieke Sigtermans, Esther van der Stappen, Iwan Wopereis

Maart 2023

Op deze uitgave is de Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: Zone Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT, zone Faciliteren en professionaliseren van docenten & werkgroep Digitaal onderwijs in praktijkvaardigheden (2023). Goede voorbeelden van onderwijsinnovaties met ICT. Utrecht: Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT.

Template

Element	Toelichting/vraag
Titel	Podcast als didactische werkvorm
Probleem/wens	<p>Wat was het probleem/vraagstuk/wens dat de aanleiding was voor het ontwikkelen van deze onderwijsinnovatie?</p> <p>Door corona hadden studenten weinig onderling contact en waren er weinig mogelijkheden voor hen om samen te werken. Daarnaast werd er geconstateerd dat veel studenten amper meer lezen en zich dus onvoldoende voorbereiden op de lessen. Dit was de aanleiding voor het ontwikkelen van een podcast als didactische werkvorm.</p>
Oplossing/doel	<p>Hoe is de onderwijsinnovatie een oplossing voor het probleem, of wat is het doel van de onderwijsinnovatie?</p> <p>Een podcast maakt het mogelijk om kennis op een gevarieerde, toegankelijke en laagdrempelige manier aan te bieden. Hierdoor neemt de kennis van studenten toe en is er tijdens de lessen meer ruimte voor verdieping. Doordat studenten zelf met een podcast aan de slag moeten, neemt hun interesse in het vakgebied toe – aangezien ze zelf thema's moeten aandragen die zij relevant vinden.</p> <p>Hierbij staan verschillende doelen centraal. Het primaire doel tijdens de piek van de coronapandemie was om studenten Social Work aan Avans Hogeschool online te laten samenwerken aan een podcast. Behalve kennis vergaren, was ook het opdoen van sociale contacten hierbij een doel (variant 1). Momenteel wordt de medium podcast ingezet om als didactische werkvorm inhoudelijke verdieping te bieden tijdens de lessen (variant 2 en 3).</p>
Naam instelling(en) en/of naam opleiding(en)	<p>Noteer hier binnen welke instelling/opleiding de onderwijsinnovatie (initieel) wordt ontwikkeld en/of geïmplementeerd.</p> <p>De onderwijsinnovatie is ontwikkeld en geïmplementeerd binnen de bacheloropleiding Social Work aan Avans Hogeschool.</p>
Aantal personen die het hebben uitgetoet	<p>Hoeveel studenten/docenten/anders hebben de onderwijsinnovatie tot dusver 'doorlopen'? (in het geval dat de onderwijsinnovatie in het primaire proces wordt ingezet)</p> <p>-</p>

Element	Toelichting/vraag
Scope onderwijsinnovatie	Deze onderwijsinnovatie is geschikt voor: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kleinere groepen (<200) 2. Grotere groepen (200+)
Betrokkenen	Wie was betrokken bij het ontwikkelen en implementeren (indien van toepassing) van deze onderwijsinnovatie? In welke rollen en/met welke competenties? Een mentor/docent Social Work en de ICTO-coach om samen na te denken over vragen als: wat is het doel en is de podcast daar de oplossing voor? Er werd nagedacht over op welke manier een podcast gerealiseerd kon worden en kan worden ingezet in de lessen als didactische werkvorm.
Doelgroep	Wat is de doelgroep van de onderwijsinnovatie? Docenten die willen dat hun leerlingen kennis op een gevarieerde, toegankelijke en laagdrempelige manier aanleren. Een podcast is één mogelijke werkvorm hiervoor. Wat is de doelgroep voor deze praktijkbeschrijving? Docenten
Vorm	Wat is de vorm van de onderwijsinnovatie? De podcast is geen losstaand medium, maar wordt als didactische werkvorm geïntegreerd in de lessen. De podcast wordt op drie verschillende manieren ingezet. Studenten gaan eerst zelf met het maken van de podcast aan de slag, waarvoor ze een relevant thema kiezen dat aansluit bij hun studie. Daarnaast wordt de podcast ingezet als voorbereiding op de lesstof (variant 2), omdat studenten weinig meer lezen. De podcast is een laagdrempelige manier om kennis eigen te maken. De docent maakt deze podcasts zelf en gebruikt gesprekken van professionals uit de praktijk om de thema's te bespreken. Het plan is om met een 3 ^e variant te komen, waarbij mensen in de praktijk worden uitgenodigd om samen met een student te praten over actuele (zorg)thema's. De focus zal hierbij liggen op vernieuwende theorieën en methodieken in het werkveld die niet in de lesboeken staan, maar die studenten wel moeten kennen.

Element	Toelichting/vraag
Gradatie van evidence-informed werken	<i>Deze onderwijsinnovatie is vooral een voorbeeld van...</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Experimentele verkenning: een inspirerend voorbeeld van een onderwijsinnovatie met ICT dat realistisch toe te passen is. Het is nog niet uitgevoerd maar een goed en uitgewerkt, onderbouwd idee. Denk aan een prototype. 2. Praktijkvoorbeeld: een voorbeeld van uitgevoerde digitale toepassing van een methodiek gebaseerd op een theoretisch (onderwijs)model in de praktijk, zoals een pilot of test. 3. Good practice incl. (psychometrisch) instrument: een evidence-informed aanpak waarbij het vernieuwen van het onderwijs grondig is geëvalueerd (versnellingsplan.nl/onderbouw-je-onderwijsinnovaties).
Categorie van evidence-informed werken	<i>Deze onderwijsinnovatie hoort bij dit thema'(s) van evidence-informed werken (inclusief welk ontwikkelingspotentieel de praktijk heeft):</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inspiratie voor onderwijsinnovatie met ICT 2. Kennisvalorisatie (bestaande kennis voor het vernieuwen van didactische processen en leerprocessen met digitale middelen) 3. Kenniscreatie/propagatie (praktijkonderzoek bij de onderwijsinstelling) 4. Kennisdisseminatie (kennis die voortkomt uit dit goede voorbeeld en die is bedoeld om de resultaten van praktijkonderzoek uit te wisselen binnen en tussen onderwijsinstellingen) 5. Verandermanagement: implementatie, structurele verankering/borging van de innovatie. 6. Doorontwikkelde innovatie: onderdeel geworden van de standaard onderwijspraktijk en wordt continue verbeterd.
Middelen	Welke ICT, technieken & methoden zijn toegepast? Het maken van podcasts wordt op een laagdrempelige manier gerealiseerd: studenten gebruiken voor opnames de dictafoonapplicatie op hun telefoon. Naar aanleiding van deze ervaringen heeft de Avans Hogeschool voor het maken van professionele podcasts apparatuur aangeschaft.

Element	Toelichting/vraag
Context (setting en tijdsperiode van ontwikkeling)	<p>Voor welke onderwijsgradatie is de onderwijsinnovatie initieel ontwikkeld (mbo, hbo, wo of ander onderwijsniveau)?</p> <p>De onderwijsinnovatie is initieel ontwikkeld voor het hbo. Het werd initieel aangeboden voor eerstejaars bachelorstudenten Social Work aan Avans Hogeschool.</p> <p>Betreft het vooral een (vak)inhoudelijke ontwikkeling of meer gericht op een (sociaal)pedagogisch, onderwijskundige of (vak) didactisch construct?</p> <p>Het betreft vooral een (vak)didactisch construct; het is een didactische werkvorm om kennis op een gevarieerde, toegankelijke en laag-drempelige manier aan te bieden.</p> <p>In welke setting is het ontwikkeld? (binnen de instelling, met het werkveld, met studenten, in welke tijdsperiode)</p> <p>De onderwijsinnovatie is binnen de instelling ontwikkeld, in samenwerking met studenten. De tijdsperiode is kort: studenten gaan bij variant 1 zelf aan de slag. Deze variant is volledig door de studenten ontwikkeld. Variant 2 vraagt meer tijd van de docent, omdat deze podcast moet worden voorbereid. De docent voegt hier theorie aan toe en combineert deze gesproken teksten met teksten van deskundigen. Variant 3 is een samenwerking tussen studenten en deskundigen uit het werkveld. Variant 2 en 3 zouden ook gedeeld kunnen worden met andere opleidingen en/of vakken die deze thema's bespreken, bijvoorbeeld Sociologie, Psychologie of Verpleegkunde.</p> <p>Het maken van podcast variant 1 kost een student uiteindelijk een uur werk, afhankelijk van eigen input en perfectionisme. Variant 2 kost de docent afhankelijk van de lengte van de podcast ongeveer een uur. Het luisteren van de podcast en koppelen aan de lesstof is hierin het grootste onderdeel.</p> <p>Begeleiding van studenten bij variant 1 vraagt om een persoonlijke aanpak. Belangrijk is dat studenten een eerste bijeenkomst hebben waarin de opdracht goed wordt uitgelegd en waarbij de kaders van de opdracht worden gesteld. Vanuit deze bijeenkomst is het afhankelijk van de docent hoeveel begeleiding er zal zijn. In deze onderwijsinnovatie is gekozen om studenten verder vrij te laten, wat leidt tot mooie resultaten.</p>

Element	Toelichting/vraag
Visie	<p>Kan de onderwijsinnovatie worden afgestemd op de visie van het instituut?</p> <p>De onderwijsinnovatie kan worden afgestemd op de visie van Avans Hogeschool. Avans Hogeschool wil studenten opleiden die wendbaar en veerkrachtig zijn, zodat ze met veel kennis, vaardigheden en inzichten de arbeidsmarkt betreden. Het gebruik van podcast past bij de Ambitie 2025 waarin de focus gericht is op onderwijs, samenwerken, organisatie en technologie & data en onderzoek (Avans Hogeschool, 2023).</p>
Aanpak (start-uitvoering-evaluatie)	<p>Hoe zag de start en uitvoering van de onderwijsinnovatie eruit?</p> <p>De onderwijsinnovatie is op een eenvoudige manier ingevuld. Er is geen specifieke methode gebruikt. In het begin van de coronapandemie kregen drie mentorgroepen, bestaande uit acht studenten, de opdracht om in tweetallen een podcast te maken over een onderwerp dat hen raakte. Daaraan moesten ze een theorie en voorbeelden koppelen. De podcast moest zo'n twintig minuten duren en worden afgesloten met een vraag die andere studenten in de klas konden oppakken. Omdat in deze periode de coronamaatregelen het bijeenkomen van groepen in gesloten ruimtes limiteerde, werden lessen in de buitenlucht georganiseerd. Van de drie mentorgroepen was een groep erg enthousiast en daarbinnen werd ook geëvalueerd.</p> <p>De 2^e variant is inhoudelijk vormgegeven door de docent zelf. Voor de 3^e variant nodigt de docent sprekers en studenten uit om een gesprek te voeren over een relevant thema, zoals gedragsstoornissen.</p> <p>Randvoorwaardelijk is dat studenten zich veilig voelden in de groep. Zonder die veiligheid was het maken van podcasts een moeizaam proces, omdat het vertrouwen vraagt om met kwetsbare thema's aan de slag te durven gaan. Bij de groep waar die veiligheid ontbrak, werd de opdracht stopgezet. Bij een van de drie groepen was wel interesse voor deze aanpak, maar was de voorkeur om alleen een informatieve podcast te maken.</p> <p>Hoe wordt er geëvalueerd op de onderwijsinnovatie?</p> <p>Er is een korte evaluatie geweest onder studenten, over hoe studenten het maken van podcasts hebben ervaren. Deze reacties waren positief.</p>

Element	Toelichting/vraag
Evidence-informed	<p>Welke onderwijskundige methodologie is toegepast en in welke fase(n) en (indien van toepassing) op welke wijze is evidence-informed te werk gegaan?</p> <p>Voor de inzet van podcasts is niet evidence-informed te werk gegaan. Wel is inspiratie genomen van kennisclips als vorm, om op basis daarvan de podcasts niet langer dan een half uur te laten duren.</p>
Resultaat/effect	<p>Wat was het resultaat/effect van deze onderwijsinnovatie binnen de instelling/op de student?</p> <p>Deze onderwijsinnovatie heeft laten zien dat een podcast als didactische werkvorm een rijke aanvulling kan zijn op de bestaande werkvormen. Een deel van de studenten is enthousiast met het vakgebied bezig, als er enige ruimte is om zelf de thematiek te bepalen. Ook kan theorie op een laagdrempelige manier worden aangeboden in een tijd dat wordt opgemerkt dat studenten weinig lezen.</p> <p>Of de resultaten beter zijn van studenten die de podcasts (variant 2) niet hebben beluisterd is niet duidelijk, omdat er ook op andere kwaliteiten wordt beoordeeld, zoals informatie goed op papier kunnen zetten. Wat het effect van podcasts is moet verder worden onderzocht.</p> <p>De inzet van podcasts als didactische werkvorm laat zien dat het kan bijdragen aan het enthousiasme van studenten voor het vak. De podcast kan bijdragen aan meer kennis en betrokkenheid als het is ingebed in het vak, door er bijvoorbeeld gezamenlijk op terug te blikken en er vragen over te stellen.</p> <p>Naar aanleiding van de ervaringen met de podcast als didactische werkvorm, is er een samenwerking gezocht met de Get Lab, het innovatief centrum van de Avans Hogeschool. De docent trok hierin op met studenten van het Get Lab om podcasts te maken over sociale thema's. Deze vorm is echter niet ingezet als didactische werkvorm, maar als apart medium om maatschappelijke thema's bespreekbaar te maken.</p>

Element	Toelichting/vraag
Uitdagingen	<p>Welke uitdagingen moesten overwonnen worden? Hoe kunnen dit soort uitdagingen worden aangepakt?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor studenten kan het soms persoonlijk en daardoor kwetsbaar aanvoelen om met bepaalde thema's bezig te gaan, omdat hen ook wordt gevraagd hun eigen ervaringen in de podcast te verwerken. Dit maakte dat sommige studenten wanneer zij zich niet veilig voelden hier niet mee uit de voeten konden. Daarom werd na het beluisteren van de podcast door de docent gevraagd de informatie even te laten bezinken en een week later erop te reflecteren. • Bij de 2^e vorm, waarbij aan studenten wordt gevraagd naar een inhoudelijke podcast te luisteren, is het een uitdaging om studenten gemotiveerd te krijgen dat ook daadwerkelijk te doen. In deze situatie waren van de zestien studenten er vier die daadwerkelijk de podcast uit zichzelf gingen beluisteren. • Hoe worden de podcasts bewaard, gedeeld en waar kunnen ze worden beluisterd? Relevante vragen om over na te denken in het kader van de AVG privacy-wetgeving. • Hoe zet je podcasts als didactische werkvorm breed in op een hogeschool? Om te laten zien dat dat deze methode een verrijking is op de bestaande werkvormen, is meer data nodig, ook over de resultaten. Best practices moeten worden aangehaald, zodat deze werkvorm meer gaat leven.
Succesfactoren	<p>Welke factoren hebben bijgedragen aan het succes (en aan het overwinnen van de uitdagingen)?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Door studenten zelf de thema's uit te laten kiezen voor een podcast, nam de betrokkenheid toe (variant 1). Ook de verwerkingsopdrachten die worden gekoppeld aan de podcast zijn van invloed op het slagen van deze werkvorm. • Om te stimuleren dat studenten de podcast ter voorbereiding van de lessen (variant 2) wel gaan luisteren, mogen alleen studenten die dit gedaan hebben de les volgen. Of zij worden, nadat de herhaling van de vorige les is besproken, uit de les gestuurd op het moment dat verdieping wordt aangeboden. De studenten die de les moeten verlaten kunnen in een andere ruimte zich alsnog verdiepen in de lesstof, maar dan via kennisclips of via lesmateriaal. • Voor het werken aan een veilige omgeving werden er afspraken gemaakt over hoe lang een podcast (variant 1) bewaard zou worden, op welke platformen deze gedeeld zou worden en wie toegang tot de podcast zou hebben. Studenten die de podcast niet wilden delen met medestudenten konden de podcast in eigen beheer houden.

Element	Toelichting/vraag
	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer studenten al affiniteit hebben met podcasts, vergroot dit het succes van de wervorm. • De relatie tussen docenten en studenten is ook van invloed, zeker bij variant 1. • Het is belangrijk dat er voldoende mogelijkheden binnen een opleiding zijn om een podcast te maken (o.a. het aanbieden van de juiste apparatuur).
Contactpersoon (e-mail/website)	<p>Is er een contactpersoon beschikbaar of een website dat geraadpleegd kan worden voor meer informatie over deze onderwijsinnovatie?</p> <p>Tom Reijers (t.reijers@avans.nl).</p>
Inspirerende bronnen	<p>Referenties van eventueel aangehaalde bronnen bij het beschrijven van deze onderwijsinnovatie, of bronnen die fungeren als inspiratie of verdere uitleg:</p> <p>Avans Hogeschool (2023). Ambitie 2025. Geraadpleegd op 19 januari 2023, van avans.nl/over-avans/organisatie/ambitie</p>

39 universiteiten en hogescholen werken samen aan kansen die digitalisering biedt voor het hoger onderwijs in Nederland. Het Versnellingsplan (2019-2022) is een samenwerking van de VSNU, VH en SURF. Leden werken in zeven zones en drie werkgroepen aan versnelling binnen hun eigen instellingen en voor het hele hoger onderwijs.

Meer informatie en onze publicaties vind je op
www.versnellingsplan.nl